

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หลักสูตรวิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๑๔ ได้กำหนดเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องการเขียนว่า ให้เขียนเกี่ยวกับบรรยายและร้อยกรองประเภทต่าง ๆ ให้รู้จักหัดเขียน แสดงความคิดออกมาอย่างประณีต และมีศิลปะตามความถนัดและความสนใจของแต่ละบุคคล การกำหนดเนื้อหาครั้งนี้เป็นการสนองจุดมุ่งหมายของหลักสูตรในข้อที่ว่า "เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือสื่อความหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นประโยชน์ในชีวิต และให้มีพัฒนาการทางจินตนาการ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์" ๑

ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความคิดที่เป็นของตนเองในการสร้างสรรค์สิ่งแปลก ใหม่ ที่มีคุณค่า รู้จักปรับปรุง เปลี่ยนแปลง แยกแยะ สรุป ที่ความ สิ่งที่ได้พบได้เห็น ได้รู้จัก แล้วสร้างสรรค์เสนอผลงานใหม่ รู้จักคิดแก้ปัญหาหลาย ๆ วิธีการ

เมสัน (Mason) ได้ศึกษาค้นคว้าในเรื่องความคิดสร้างสรรค์ ได้อธิบาย

ศูนย์วิจัยทั่วไป
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๑ กระทบกึกวิชาการ, หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๑๔ (กรุงเทพมหานคร : แผนกช่างพิมพ์โรงเรียนสารพัดช่างพระนคร, ๒๕๑๔),

ความคิดสร้างสรรค์เป็นเรื่องของความสามารถในการ "เชื่อมโยง" คนที่มีความคิดสร้างสรรค์สูง สามารถเชื่อมโยงสิ่งที่มีอยู่แล้วตั้งแต่สองสิ่งขึ้นไปให้สัมพันธ์กัน โดยที่ความสัมพันธ์เช่นนั้นไม่เคยมีมาก่อน และสามารถมองเห็นความสัมพันธ์นั้นได้ ขณะที่คนมีความคิดสร้างสรรค์ต่ำมองข้ามไป^๑

บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์มักชอบคิดประดิษฐ์ ปรับปรุงของเก่าให้ดีขึ้น หรือกระทำผลงานใหม่ ๆ แปลก ๆ ออกมา มีความสามารถที่จะหยั่งรู้ ใคร่เรียน และมีปฏิริยาตอบสนองต่อสิ่งที่พบเห็นอย่างมีเหตุผล หรือสมเหตุผล รู้จักแก้ปัญหาให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยคืออย่างมีวิจารณญาณ กล่าวคือ เมื่อพบปัญหาหรือคำถามใด ๆ ก็มักหาทางแก้หรือหาคำตอบหลาย ๆ แบบ (Divergent Thinking) และทางแก้หรือคำตอบนั้นบางแบบก็เป็นวิธีแปลก ๆ ที่ไม่ซ้ำแบบใคร ต่างกับคนที่มีความสร้างสรรค์น้อย ซึ่งหาทางแก้หรือหาคำตอบที่ถูกเพียงแบบเดียว (Convergent Thinking)^๒ ความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่อยู่ในทุกตัวบุคคล ประกอบด้วยความคิด และการกระทำ ซึ่งทั้งความคิดและการกระทำนั้น เป็นลักษณะเฉพาะของตนเองไม่ลอกเลียนใคร^๓

สุจิต เพียรชอบ และ สายใจ อินทร์พรหม ก็ได้กล่าวถึงเรื่องความคิดสร้างสรรค์นี้ไว้ว่า

ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นั้น เป็นสิ่งที่ควรปลูกฝังให้มีไว้ในตัวเด็ก ตามธรรมชาติแล้วเด็ก ๆ จะมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เป็นของเขาเอง แต่จะพัฒนามากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับการสร้างบรรยากาศ และการให้ความสนับสนุนของบุคคลที่อยู่

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^๑J.G. Mason, How to be a More Creative Executive (McGraw-Hill Book Co., 1960)

^๒ประสิทธิ์ กาพย์กลอน, "การสอนวรรณคดีไทยกับความคิดสร้างสรรค์," วิทยาสาร (๑ มีนาคม ๒๕๑๔) : ๑๐.

^๓บุญลือ ทองอยู่, "ความคิดสร้างสรรค์," มิตรครู ๒๐ (๑ เมษายน ๒๕๒๒) : ๑๖.

แวดล้อมตัวเด็ก เช่น บิดา มารดา ญาติพี่น้อง และครูอาจารย์ เป็นต้น การปลูกฝังความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็ก เป็นสิ่งที่ทำได้ค่อนข้างยาก ยิ่งทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ด้วยแล้ว ยิ่งมีความซับซ้อนเพิ่มขึ้นเป็นอันมาก แต่ก็เป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องปลูกฝังในชั้นนี้ เพราะจะเป็นประโยชน์แก่ตัวเด็กเอง และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศเป็นส่วนรวม^๑

จะเห็นว่า ความคิดสร้างสรรค์มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศเป็นที่พึงปรารถนาของสังคม ทำให้เกิดประโยชน์และความเจริญแก่ส่วนรวม ดังนั้น การสอนภาษาไทยเพื่อให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ควรปลูกฝัง ดังจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่วางไว้

การเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ต้องอาศัยทักษะทางภาษาเป็นพื้นฐาน ทักษะทางภาษาได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน มนุษย์ที่เจริญแล้วย่อมใช้ทักษะทั้งสี่นี้ให้สัมพันธ์กันตลอดเวลา โดยมีความคิดและสติปัญญาเป็นแกนกลาง จากการเรียนรู้เท่าที่ผ่านมา พบว่า ทักษะการเขียนเป็นทักษะที่ยุ่งยาก ซับซ้อนมากกว่าทักษะอื่น เพราะเป็นทักษะที่แสดงความรู้ ความคิดจากการอ่าน การฟัง และการพูด มาถ่ายทอดไว้เป็นคัมภีร์ด้วยการเขียนต่อไป มีปัญหาต่าง ๆ ในเรื่องทักษะการเขียน เป็นต้นว่า "นักเรียนไม่รู้ว่าจะ การเขียนจะมีประโยชน์ต่อตัวเอง ชาคความพร้อมทางสมอง ชาคเนื้อเรื่องที่จูงใจในการเขียน และการฝึกหัดเขียนมีน้อยเกินไป"^๒

^๑สุจริต เพ็ชรขอบ และสายใจ อินทร์พรรษย์, วิธีสอนภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษา (กรุงเทพมหานคร : แผนกวิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๒), หน้า ๑๖๐.

^๒พูน ญาณโกมุท, "วิธีสอนภาษาไทย," เอกสารประกอบการเรียนวิชาภาษาไทย (อยุธยา : ฝ่ายเอกสารและตำราวิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา, ๒๕๑๘), หน้า ๘๒ - ๘๕.

ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ ได้กล่าวถึงปัญหาการเรียนการสอนในโรงเรียน
ของไทย สรุปได้ว่า "ถ้าครูไม่สามารถทำให้เด็กเรียนคิดได้ เรื่องการสอนภาษาไทย
เป็นอันหมดหวัง เพราะคนเราจะใช้ภาษาที่ในเมื่อมีความคิดจะสื่อสาร ถ้าไม่มีความคิด
ก็ไม่มีความจำเป็นอะไรที่จะต้องพูดหรือเขียน" ๑

๒ ฐานะนี้ นาคทรพร ได้กล่าวถึงปัญหาการสอนเขียนในโรงเรียนมัธยมว่า
"การสอนเขียนในโรงเรียนมัธยมไม่สู้จะได้ผลในการสื่อสารมากนัก มีนักเรียนจำนวนมาก
ที่เขียนเรียงความไม่ได้ เพราะขาดความรู้ ความคิดที่จะเขียน และไม่ได้รับการส่งเสริม
ให้เขียนอย่างเสรีเท่าที่ควร" ๒

จะเห็นว่า การสอนทักษะการเขียน เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะนี้อย่างมีประสิทธิภาพ
นั้น มีปัญหาสำคัญอยู่ที่การขาดทักษะการคิด "ใครก็ตามที่จะเขียนอะไรเป็น
เรื่องเป็นราว และเป็นประโยชน์ต่อการสื่อสาร จำเป็นจะต้องมีความคิดเสียก่อนเพราะ
ถ้าปราศจากความคิดก็ย่อมเขียนไม่ได้... ฉะนั้น การฝึกทักษะการเขียนจึงต้องสัมพันธ์
กับทักษะการคิด" ๓

ความคิดมีหลายลักษณะ ระยะเวลาของกระบวนการความคิด ได้แก่ ความ
สามารถที่จะนำความคิดต่าง ๆ มาผสมผสาน และรู้จักเลือกลักษณะของความคิดแบบ
ต่าง ๆ เหล่านั้นมาใช้ตรงตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จากทฤษฎีของ เพียเจต์ (Piaget)

๑ ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ภาษาไทยวิชาที่ถกเถียง (กรุงเทพมหานคร :
ชุมนุมส่งเสริมการใช้ภาษาไทย, ๒๕๒๐), หน้า ๒๗.

๒ ฐานะนี้ นาคทรพร, "ปัญหาการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร,"
เอกสารประกอบการสัมมนาภาษาไทยและการสื่อสาร ๕ (๑-๓ พฤศจิกายน ๒๕๑๖)

๓ ฐานะนี้ นาคทรพร และประภาศรี สีหอำไพ, ภาษาไทยสำหรับครู :
หนังสือประกอบคำบรรยายวิชาภาษาไทย ๕ (กรุงเทพมหานคร : แผนกวิชาสารัตถศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๐), หน้า ๘๒.

ได้กล่าวถึงกระบวนการของความคิดว่ามีลักษณะต่าง ๆ เช่น รู้จักคิดแก้ปัญหา รู้จักคิดเปรียบเทียบ รู้จักคิดตีความ รู้จักคิดแนววิทยาศาสตร์ และรู้จักคิดสร้างสรรค์^๑

ในเรื่องของภาษา ภาษามีความสัมพันธ์กับความคิดอย่างยิ่ง วิวัฒนาการของภาษาเดินควบคู่ไปกับวิวัฒนาการของความคิด^๒ หากขาดความคิด วิวัฒนาการทางภาษาก็ย่อมขาดหาย เมื่อเป็นเช่นนี้ ครูภาษาไทยในฐานะผู้มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอด ผูกพันทักษะแก่นักเรียน จะต้องพยายามทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องนี้ และจะต้องพยายามจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสม ส่งเสริมทักษะการคิด เพื่อให้สามารถใช้ทักษะทั้ง ๔ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นั่นก็คือ จะต้องปลูกฝังและส่งเสริมความคิดในลักษณะต่าง ๆ และพยายามให้ถึงขั้นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

จากปัญหาและแนวคิดดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมองเห็นความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ และสนใจจะทดลองส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน โดยคิดหากวิธีการสอน และเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ เพื่อฝึกฝนทักษะการเขียนของนักเรียน โดยเฉพาะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ประเภทร้อยกรอง เพราะผลงานคำนำร้อยกรองของนักเรียน คือการแสดงออกทางคำความคิดสร้างสรรค์อย่างหนึ่ง ซึ่งแต่ละคนก็จะมีแนววิธีแตกต่างกันไปเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว^๓

^๑ศรีเรือน แก้วกังวาล, จิตวิทยาฝ่ายภาษา (กรุงเทพมหานคร : แพร่พิทยา, ๒๕๑๘), หน้า ๑๘๗ - ๒๐๕.

^๒เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๑๕.

^๓บุพา ขนอนคราม, "การสร้างแบบฝึกการเขียนแบบสร้างสรรค์คำนำร้อยกรอง สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทอักษรศาสตรบัณฑิต แผนกวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๐), หน้า ๓.

แนวทางในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์นั้น มีผู้ให้ความเห็นว่า ระยะเวลา ๆ ควรฝึกให้มีความคิดสร้างสรรค์เสียก่อนแล้วจึงฝึกเขียน^๑ การฝึกให้มีความคิดวิธีหนึ่งที่ดียิ่ง คือ การอ่าน ความคิดของคนเราจะงอกงามก็เมื่อมีประสบการณ์มาก ประสบการณ์แท้ของคนเราจะมีมากสักเท่าใด เราต้องพึ่งประสบการณ์เทียมโดยมาจากการอ่าน^๒ นั่นคือ ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนอ่านหนังสือ หรือเรื่องราวที่เขาสนใจให้มาก แล้วครูกับนักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงสิ่งที่ได้อ่านนั้น และกระตุ้นให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ได้อ่านนั้นออกมาทางการเขียน^๓ การส่งเสริมให้เด็กเขียนนั้น "แบบฉบับ" เป็นสิ่งจำเป็นต้องสอนก่อน เมื่อแนะให้สังเกตและทำความเข้าใจไประยะหนึ่งแล้ว จึงส่งเสริมให้เด็กคิดเองให้แปลกไปจากแบบบ้าง^๔ ครูจะต้องแนะแนวทางสร้างสภาพการณ์ที่จะจูงใจให้เด็กเกิดความรู้สึกอยากคิด อยากเขียน ซึ่งจะต้องใช้เวลาและค่อยเป็นค่อยไปเพราะทักษะการเขียนเป็นทักษะที่ต้องใช้เวลาและความสม่ำเสมอในการฝึกฝน^๕

ปัจจุบันนี้ แม้ว่า การสอนเขียนร้อยกรองในโรงเรียนมัธยมศึกษาจะได้รับการส่งเสริมมากขึ้นกว่าเดิม โดยหลักสูตรทั้งระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลายก็ได้กำหนดเนื้อหาวิชาไว้อย่างละเอียดก็ตาม ปัญหาการสอนการเขียนร้อยกรองก็ยังมีอยู่

^๑นิตยา ฤทธิโยธี, "วิธีสอนให้เด็กรู้จักเขียนอย่างสร้างสรรค์," ศูนย์ศึกษา ๒๑ (มกราคม - เมษายน ๒๕๑๔) : ๖๐.

^๒ม.ล.บุญเหลือ เพ็ญสุวรรณ, ภาษาไทยวิชาที่ถูกลืม, หน้า ๔๐.

^๓Jean Hafernick, "Creative Expression," Instructor (April 1972) : 30.

^๔ฐะปะนีย์ นาครทรรพ, "การส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทางภาษา," วิสาขามัธยมศึกษา (๒ มิถุนายน ๒๕๐๔) : ๗ - ๘.

^๕สุจิต เพ็ชรขอบ และสายใจ อินทร์ทรัพย์, วิธีสอนภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษา, หน้า ๑๔๑.

บ้าง เป็นคนว่า ครูสอนไม่มีความสนใจ ไม่มีความถนัดในเรื่องนี้ คิดว่า การเขียนร้อยกรองเป็นเรื่องยาก เพราะจะต้องรู้ฉันทลักษณ์ รู้คำ รู้ความหมายของคำ รู้จักลำดับความคิด รู้จักเลือกใช้คำต่าง ๆ ผู้ที่จะทำได้ คือ ผู้ที่มีพรสวรรค์ หรือมีความสามารถพิเศษเท่านั้น เมื่อครูสอนขาดแรงจูงใจที่จะให้ยูเรียนเกิดความนิยมชมชื่นในการเขียนร้อยกรองด้วยตนเองแล้ว การเรียนการสอนก็ยอมไม่บรรลุผลตามจุดประสงค์ของหลักสูตรที่วางไว้ นอกจากนี้ ยังมีปัญหาอื่นอีก เช่น เนื้อหาวิชามุ่งเน้นการแต่งให้ถูกต้องตามฉันทลักษณ์โบราณ แต่บทร้อยกรองที่นักเรียนพบเห็นอยู่ทั่วไป ส่วนใหญ่เป็นบทร้อยกรองร่วมสมัยที่มีอิสระในการเขียนมาก ทั้งทางรูปแบบ กฎเกณฑ์ทางฉันทลักษณ์ การใช้คำ เนื้อหา แนวคิด อิทธิพลของบทร้อยกรองร่วมสมัย ทำให้นักเรียนเริ่มเลียนแบบ โดยใช้คำ จังหวะ สัมผัส คณะ วรรณยุกต์ ผิดไปจากกรอบฉันทลักษณ์เดิม เมื่อแต่งคำประพันธ์มาส่งครู ครูซึ่งยึดถือกฎเกณฑ์ฉันทลักษณ์เดิมก็ต้องชี้แจง และแก้ไขให้นักเรียนหันกลับมาสู่กฎเกณฑ์ทางฉันทลักษณ์โบราณ เมื่อเป็นดังนี้ นักเรียนก็เกิดความคับข้องใจ และเริ่มพบว่าตัวเองไม่มีสิทธิในการที่จะแสดงออกซึ่งความคิดเสรี เพราะความจำกัดทางฉันทลักษณ์เป็นเหตุ นักเรียนจึงพากันเบื่อหน่าย ไม่ปรารถนาที่จะเรียน... จึงเกิดปัญหา ที่บุคคลทั้งสองฝ่ายไม่สามารถทำความเข้าใจกันได้ การเรียนการสอนจึงเป็นไปในลักษณะที่ทั้งสองฝ่ายต่างจำใจทำหน้าที่ของตนไปเท่านั้น *

การที่ได้ทราบปัญหาทั้งหมดที่กล่าวมา ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะคิดสร้างแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ขึ้น โดยใช้บทร้อยกรองร่วมสมัยมาเป็นแบบฉบับ เพื่อเร้าความสนใจให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ สามารถเขียนออกมาตามความคิดจินตนาการ และความถนัดของแต่ละบุคคล โดยยึดหลักที่ว่า "วิธีการสอนที่จะทำให้

*นัยนา สุทธิธรรม, "ฉันทลักษณ์ไทยร่วมสมัยในการสอนแต่งคำประพันธ์ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๔), หน้า ๑๕.

นักเรียนสนุกวิชหนึ่ง คือ การให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดมาก ๆ" ^๑ และ "การสร้างแบบฝึกหัดเรื่องใดก็ตาม จะต้องคำนึงถึงเนื้อหาเป็นสำคัญ เนื้อหาวิชานั้นจะต้องเป็นปัญหาสำหรับนักเรียนและครูผู้สอนพยายามหาทางแก้ไขให้ดีขึ้น" ^๒

บทร้อยกรองร่วมสมัยที่นำมาเป็นแบบฉบับในการสร้างแบบฝึกหัดขณะนั้น ได้แก่ ผลงานของอังคาร กัลยาณพงศ์ กับ อุชเชณี ผู้ได้รับความนิยมเชื่อถือจากผู้ที่ทรงคุณวุฒิ จากผลการวิจัยของนัยนา สุทธิธรรม ^๓ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๘ และผลงานของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ กับ จินตนา ปิ่นเฉลียว ผู้ได้รับความนิยมเชื่อถือจากผู้ที่ทรงคุณวุฒิ จากผลการวิจัยของชวน เพชรแก้ว ^๔ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๘

การที่ผู้วิจัยนำบทร้อยกรองร่วมสมัยมาใช้เป็นแบบฉบับนี้ ก็เพื่อให้สอดคล้องกับ คำกล่าวที่ว่า การสอนกวีนิพนธ์ จะต้องให้สัมพันธ์กับประสบการณ์ของนักเรียน สิ่งจำเป็นเบื้องต้นในการเลือกบทกวีนิพนธ์ให้เหมาะสมกับชั้นเรียน คือ ควรเป็นเรื่องที่อยู่ในประสบการณ์ของนักเรียน หรืออย่างน้อยที่สุด ครูจะนำเข้ามาสู่ประสบการณ์ของนักเรียนได้ ^๕

^๑สุจิต เพียรชอบ, "การสอนหลักภาษาไทย," คู่มือครูวิชาภาษาไทย (พระนคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๒), หน้า ๑๓๐.

^๒บรรณาด พวงสุวรรณ, "การสร้างแบบฝึกการผันวรรณยุกต์สำหรับชั้น ม.ศ.๑," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๘), หน้า ๒.

^๓นัยนา สุทธิธรรม, "ฉันทลักษณ์ไทยร่วมสมัยในการสอนแต่งคำประพันธ์ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย"

^๔ชวน เพชรแก้ว, "การวิเคราะห์และเลือกผลงานของนักเขียนบทร้อยกรองร่วมสมัยมาใช้ในการสอนแต่งคำประพันธ์ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๘)

^๕Baird Alexander, "The Treatment of Poetry," English Language Teaching 23 (January 1969) : 166 - 173.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้ คือ

- ๑. เพื่อสร้างแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้ทรัพยากรของนักเขียนทรัพยากรร่วมสมัยเป็นแบบฉบับ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
- ๒. เพื่อหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่สร้างขึ้น

สมมติฐานของการวิจัย

แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่สร้างขึ้นนี้ จะใช้สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน ๘๐/๘๐

ข้อตกลงเบื้องต้น

- ๑. การประเมินประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ ๘๐/๘๐ เพราะการเขียนร้อยกรองเป็นวิชาทักษะที่ประมวลความสามารถของนักเรียนหลายคน
- ๒. นักเรียนทุกคนมีความคิดสร้างสรรค์ในตัวอยู่แล้ว หากได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมอย่างถูกวิธี ก็จะสามารถแสดงความสามารถเชิงสร้างสรรค์ได้
- ๓. นักเรียนไม่มีความรู้และทักษะในการเขียนร้อยกรองตามเนื้อหาที่จะทดลองนี้มาก่อน

ขอบเขตของการวิจัย

๑. แบบฝึกทักษะที่สร้างขึ้นนี้ จะนำทรัพยากรร่วมสมัยของนักเขียน ๔ คน คือ อังคาร กัลยาณพงศ์, อุษเชณี, เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ และ จินตนา ปิ่นเฉลียว ซึ่งมีผลงานเป็นที่เชื่อถือและยอมรับจากผู้ทรงคุณวุฒิ จากผลการวิจัยของ นัยนา สุทธิธรรม และ ชวน เพชรแก้ว มาเป็นแบบฉบับ

๒. แบบฝึกทักษะที่สร้างขึ้นนี้ มุ่งที่จะให้นักเรียนได้ศึกษาและฝึกเขียนร้อยกรองประเภท กลอนแปด กลอนหก และกาพย์ยานี เท่านั้น ทั้งนี้ เพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนร้อยกรองประเภทอื่น

๓. กลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่ทดลองสอน เพื่อนำผลการเขียนมาศึกษา คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย เชียงใหม่ จำนวน ๔๐ คน

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. ศึกษาแนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ตลอดจนเอกสาร หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องเดียวกันนี้ ทั้งภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ

๒. ศึกษาหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. ๒๕๑๔ หมวดวิชาภาษาไทย และหนังสือที่ใช้เป็นแบบเรียนในการสอนภาษาไทย

๓. ศึกษาและวิเคราะห์ร้อยกรองร่วมสมัย เพื่อหาตัวอย่าง แนวคิดและประเมินคุณค่า จากคำรา บทความ นิถยสาร และวารสารทั้งภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ

๔. สร้างแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เพื่อใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม เนื้อหา ตัวอย่างบทร้อยกรองร่วมสมัยประเภทต่าง ๆ กิจกรรมเสนอแนะ และงานฝึกทักษะ

แบบฝึกทักษะการเขียนนี้ จะแบ่งเนื้อหาเป็น ๔ หน่วย ดังนี้

๑. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับบทร้อยกรอง
๒. การเตรียมคำและเลือกใช้ถ้อยคำในบทร้อยกรอง
๓. การศึกษาแนวความคิดและการเชื่อมโยงความคิด
๔. การเขียนบทร้อยกรอง

๕. นำแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่สร้างขึ้นไปให้ครูทรงคุณวุฒิทางการสอนภาษาไทย ๔ ท่าน ช่วยพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแบบฝึกทักษะต่อไป

- ๖. สร้างแบบสอบสำหรับสอบนักเรียนก่อน และหลังทดลองสอน ๒ ชุด
 - ชุดที่ ๑ เป็นข้อสอบแบบปรนัย เพื่อทดสอบความรู้เกี่ยวกับบทร้อยกรอง ประเภทต่าง ๆ
 - ชุดที่ ๒ เป็นข้อสอบแบบอัตนัย เพื่อวัดความสามารถการใช้ภาษาในการเขียนเชิงสร้างสรรค์

๗. นำแบบสอบที่สร้างขึ้นไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ จำนวน ๑๕๑ คน นำคะแนนที่ได้จากข้อสอบแบบปรนัยมาวิเคราะห์หาค่าความยาก (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) โดยใช้เทคนิค ๒๗ % และเปิดตารางวิเคราะห์ข้อสอบของ จุง เท ฟาน (Chung Teh Fan) จากนั้น หาสัมประสิทธิ์แห่งความเชื่อถือได้ (r_{tt}) โดยใช้สูตรของ คูเคอร์ ริชาร์ดสัน ๒๑ (Kuder Richardson 21) สำหรับแบบสอบอัตนัยนั้น ตั้งเกณฑ์ในการตรวจดังนี้

- ๑. ความคึก
- ๒. การเรียบเรียงเนื้อหา
- ๓. ลีลาการเขียน
- ๔. กลไกในการเขียน
- ๕. การเลือกใช้คำ

แล้วหาสัมประสิทธิ์แห่งความเชื่อถือได้ $r(xy)$ ของแบบสอบอัตนัย โดยใช้สูตรหาค่าสหสัมพันธ์ของเปียร์สัน

๘. ทำการทดลองสอน เพื่อหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ๒ ครั้ง ดังนี้

- ๑. ชั้นทดลองกลุ่มย่อย ใ้ช้ นักเรียน ๒๓ คน
- ๒. ชั้นทดลองกลุ่มใหญ่ ใ้ช้ นักเรียน ๔๐ คน

นำแบบสอบที่ปรับปรุงแล้วมาสอบก่อน และหลังการเรียนแบบฝึกทักษะการทดลองสอนแต่ละครั้งใช้เวลา ๔ สัปดาห์ สัปดาห์ละ ๒ ชั่วโมง

๘. นำคะแนนจากแบบสอบก่อนและหลังการสอน มาหาความก้าวหน้าในการเรียน

๑๐. นำผลการทดลองมาวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะที่สร้างขึ้นให้ได้ตามมาตรฐาน ๘๐/๘๐

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

๑. ระยะเวลาที่ฝึกจริง ฝึกไม่ได้เท่ากับเวลาที่กำหนดไว้ในแบบฝึก คือ หน่วยละ ๒ ชั่วโมง เนื่องจากทางโรงเรียนจัดตารางสอนแยกเป็น ๒ คาบ คาบละ ๕๐ นาที เนื้อหาบางตอนจึงต้องรวบรัด เพื่อให้ทันเวลา และต้องแยกการเรียนรู้เนื้อหาเกี่ยวกับการทำแบบฝึกทักษะไว้คนละครั้ง
๒. ระยะเวลาที่ทดลองแบบฝึกทักษะเป็นระยะเวลาปลายเทอมใกล้สอบ นักเรียนพะวงกับการดูหนังสือสอบ และทำงานของรายวิชาอื่น บางคนจึงไม่ค่อยตั้งใจฝึกอย่างเต็มที่

ประโยชน์ของการวิจัย

๑. แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่สร้างขึ้นจะเป็นประโยชน์ในการเรียนการสอน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
๒. เป็นการกระตุ้นให้ผู้สอนภาษาไทยค้นคว้ากลวิธีสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์วิธีอื่น ๆ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น
๓. เป็นแนวทางในการวิจัย ค้นคว้า เพื่อสร้างสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพต่อไป

คำจำกัดความในการวิจัย

แบบฝึกทักษะ หมายถึง เอกสารที่ใช้ฝึกความรู้ ความเข้าใจ ฝึกทักษะต่าง ๆ และทดสอบความสามารถของนักเรียนตามเนื้อหาที่ครูสอน เนื้อหากังกล่าวประกอบด้วย ตัวอย่างบทหรือกรอกร่วมสมัย และข้อสังเกตให้นักเรียนช่วยกันคิด

การเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถในการถ่ายทอดความคิดสร้างสรรค์ อารมณ์ ความรู้สึก และเจตนาารมณ์ของผู้เขียนเป็นภาษาเขียนที่แปลกใหม่

น่าสนใจ ชวนให้เฟลิกเฟลิม งานเขียนนั้นอาจจะไม่ใหม่ต่อโลก แต่ใหม่สำหรับผู้เขียน
เอง *

ร้อยกรอง หมายถึง งานประพันธ์ที่นำคำมาเรียบเรียงขึ้นในรูปแบบต่าง ๆ
อันได้แก่ โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ร่าย ตลอดจนงานประพันธ์อื่นเป็นร้อยกรอง
ประเภทที่ไม่มีกฎเกณฑ์ตามฉันทลักษณ์โบราณ

ร่วมสมัย หมายถึง ระยะเวลาตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า
เจ้าอยู่หัว ราว ๆ พ.ศ. ๒๔๕๓ จนถึงปัจจุบัน

ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ ๔๐/๔๐ กล่าวคือ

- ๔๐ ตัวแรก หมายถึง คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละของคำตอบในการทำแบบ
ฝึกทักษะของนักเรียน
- ๔๐ ตัวหลัง หมายถึง คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละของข้อสอบที่นักเรียนทำ
ได้หลังจากทำแบบฝึกทักษะ

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

*พิศมัย สิงห์แก้ว, "การใช้เรื่องสั้นของมนัส จรรยาพงศ์ สอนการเขียนเชิง
สร้างสรรค์" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๐), หน้า ๑๑.